

Guía Docente

Datos Identificativos					2023/24
Asignatura (*)	Pedagogía da expresión musical		Código	652G01036	
Titulación	Grao en Educación Infantil				
Descritores					
Ciclo	Período	Curso	Tipo	Créditos	
Grao	2º cuatrimestre	Cuarto	Optativa	4.5	
Idioma	CastelánGalego				
Modalidade docente	Presencial				
Prerrequisitos					
Departamento	Didácticas Específicas e Métodos de Investigación e Diagnóstico en Educación				
Coordinación	Chao Fernandez, Rocio	Correo electrónico	rocio.chao@udc.es		
Profesorado	Chao Fernandez, Rocio García Expósito, Lucía	Correo electrónico	rocio.chao@udc.es lucia.gexposito@udc.es		
Web					
Descrición xeral	Esta asignatura está encamiñada a proporcionar aos graduados en Educación Infantil os fundamentos psicopedagóxicos, as estratexias didácticas e os procedementos necesarios para programar os contidos Musicais do currículo de Educación Infantil.				

Competencias / Resultados do título

Código	Competencias / Resultados do título
A54	Coñecer e utilizar cancións para promover a educación auditiva, rítmica e vocal.
A55	Saber utilizar o xogo como recurso didáctico, así como deseñar actividades de aprendizaxe baseadas en principios lúdicos.
A57	Analizar as linguaxes audiovisuais e as súas implicacións educativas.
B1	Aprender a aprender.
B22	Creatividade ou capacidade para pensar as cousas desde diferentes perspectivas, ofrecendo novas solucións aos problemas.
B25	Utilización das TIC no ámbito de estudo e do contexto profesional.
C3	Utilizar as ferramentas básicas das tecnoloxías da información e as comunicacións (TIC) necesarias para o exercicio da súa profesión e para a aprendizaxe ao longo da súa vida.
C7	Asumir como profesional e cidadán a importancia da aprendizaxe ao longo da vida.
C8	Valorar a importancia que ten a investigación, a innovación e o desenvolvemento tecnolóxico no avance socioeconómico e cultural da sociedade.

Resultados da aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias / Resultados do título		
Coñecer e utilizar cancións para promover a educación auditiva, rítmica e vocal.	A54		
Saber utilizar o xogo como recurso didáctico, así como deseñar actividades de aprendizaxe baseadas en principios lúdicos.	A55		
Analizar as linguaxes audiovisuais e as súas implicacións educativas.	A57		
Aprender a aprender.		B1	
Creatividade ou capacidade para pensar as cousas desde diferentes perspectivas, ofrecendo novas solucións aos problemas.		B22	
Utilización das TIC no ámbito de estudo e do contexto profesional.		B25	
Utilizar as ferramentas básicas das tecnoloxías da información e as comunicacións (TIC) necesarias para o exercicio da súa profesión e para a aprendizaxe ao longo da súa vida.			C3
Asumir como profesional e cidadán a importancia da aprendizaxe ao longo da vida.			C7
Valorar a importancia que ten a investigación, a innovación e o desenvolvemento tecnolóxico no avance socioeconómico e cultural da sociedade.			C8

Contidos

Temas	Subtemas
MÓDULO I Coñecer as novas correntes pedagóxico-musicais e a visión das máis divulgadas metodoloxías musicais.	1. Fundamentos psicopedagóxicos e principios de intervención en Educación Infantil dos principais métodos pedagóxico-musicais: - Método Dalcroze - Método Kodaly - Método Orff - Método Willems - Método Martenot - Método Ward - Método Suzuki - Wuytack - Tendencias actuais
MÓDULO II Coñecer os principios da Educación Musical escolar, aplicando os métodos e sistemas actuais de Pedagogía Musical.	2. 1. Xustificación da presenza da música en Educación Infantil. 2.2. O discente de 0-6 anos: características xerais e fitos no seu desenvolvemento musical: - O infante entre os 0 e 3 anos - O infante entre os 4 e 6 anos 2.3. Aplicación didáctica e práctica das diferentes metodoloxías de Educación Musical. 2.4. Música e interdisciplinidade. 2.5.- Educación Musical inclusiva. 2.5.1. As necesidades educativas especiais na lexislación educativa. 2.5.2. Dificultades do alumnado que require atención especializada.
MÓDULO III Aprender a ensinar e a expresarse e comunicarse utilizando códigos, recursos expresivos e técnicas básicas propias da Linguaxe Musical.	. Estratexias para a adquisición de recursos didácticos para o desenvolvemento auditivo, rítmico e vocal e ser capaz de manifestarse a través de códigos musicais. 3.1. Audición musical e educación auditiva. 3.1.1 Materiais e recursos para traballar a educación auditiva en Educación Infantil. 3.1.2. Audición e TIC. 3.2 A educación musical a través do ritmo 3.2.1 Materiais e recursos para traballar o ritmo en Educación Infantil. 3.3. A voz 3.3.1. Recitado de textos prosódicos. 3.3.2 A canción infantil. - Ensino e aprendizaxe de cancións. - Criterios educativos na selección de cancións - Criterios para a secuenciación das cancións tendo en conta o ritmo e a entoación
MÓDULO IV Desenvolver habilidades técnicas para a correcta interpretación de sinxela obras musicais interpretadas con voz, frauta de pico e instrumental Orff.	4. Os instrumentos musicais na aula de Educación Infantil. - O corpo como instrumento musical. - Instrumentos musicais escolares. - Instrumentos musicais naturais ou de fabricación propia: os cotidiáfonos. - Propostas didácticas para traballar na aula.
MÓDULO V Aprender cómo ensinar a interpretar danzas populares e xogos infantís a través da expresión corporal.	5. Estratexias para aprender a fomentar as capacidades perceptivo-motrices mediante actividades de movemento e expresión corporal. 5.1 A educación musical e o movemento corporal: recursos e materiais. 5.1.1 A danza 5.1.2. Dramatización de textos. O conto musical. 2.5.3. El juego y la música

MODULO VI: Introducción ás TIC e novas tecnoloxías aplicadas ao ensino musical.	Música e TIC na Educación Infantil. Recursos e aplicacións: <ul style="list-style-type: none"> - Música, TIC e lexislación. - Recursos TIC e aplicación. - Secuenciación MIDI. - Edición de partituras. - Edición de audio. - Transferencia de arquivos. - Emprego de programas software libre.
---	--

Planificación				
Metodoloxías / probas	Competencias / Resultados	Horas lectivas (presenciais e virtuais)	Horas traballo autónomo	Horas totais
Traballos tutelados	A54 A55 B1 B22 B25 C3	3	15	18
Obradoiro	A54 A55 C7	14	14	28
Sesión maxistral	B1 B22 C7 C8	9	17	26
Prácticas a través de TIC	A57 B1 B25	1	2	3
Proba oral	A57 B1 B25 C3	1	3	4
Lecturas	A57 B1 B22	1	5.5	6.5
Investigación (Proxecto de investigación)	A57 C8	1	16	17
Atención personalizada		10	0	10

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientativo, considerando a heteroxeneidade do alumnado

Metodoloxías	
Metodoloxías	Descrición
Traballos tutelados	Deseñada para promover a aprendizaxe autónoma dos estudantes baixo a tutela do profesor/a e en escenarios variados (académicos e profesionais). Está referida prioritariamente á aprendizaxe do cándo, qué e cómo facer as cousas. Basease en dous elementos básicos: a aprendizaxe independente dos estudantes e o seguimento desa aprendizaxe polo profesor-titor.
Obradoiro	<p>Momentos de traballo presencial có profesor/a, polo que implica unha participación obrigatoria para o alumnado. A forma e o momento no que se desenvolverán se indicará en relación a cada actividade ao longo do curso segundo o plan de traballo da materia.</p> <p>En xeral consistirá na interpretación de diferentes partituras de Conxunto Instrumental baixo a dirección do profesor/a. Será necesario obter un mínimo de 10 prácticas correctamente realizadas para superar este apartado. Implica a obrigatoriedade da asistencia a clase por parte do alumnado.</p> <p>Dado que se trata dunha práctica grupal, na súa avaliación terase en consideración a capacidade de traballo en equipo e de comunicación das propias ideas mediante a creación dun ambiente propicio, así como capacidade para integrarse nun proxecto común destinado á obtención de resultados.</p>
Sesión maxistral	<p>Nas sesións magistrais traballaránse os contidos que conforman o marco teórico mediante a exposición oral, guiada có uso de presentacións, actividades dirixidas ao alumnado coa finalidade de favorecer a aprendizaxe e a construción do coñecemento.</p> <p>Realizaráse unha exposición xeral introductoria de cada un dos distintos temas do programa, indicando os aspectos que o alumnado debe ampliar có seu traballo persoal, coas oportunas orientacións bibliográficas.</p>
Prácticas a través de TIC	<p>Emprego de recursos informáticos tanto para a realización dos traballos tutelados, como para a investigación, onde se deberá facer unha análise estadística dos resultados.</p> <p>As Tic tamén se poden empregar como recurso complementario para a práctica do dictado musical.</p>

Proba oral	Proba na que se busca responder, de forma oral, a preguntas cortas ou de certa amplitude, valorando a capacidade de razoamento (argumentar, relacionar, etc.), creatividade e espírito crítico. Permite medir as habilidades que non poden avaliarse con probas obxectivas como a capacidade de crítica, de síntese, de comparación, de elaboración e de orixinalidade do estudante; polo que implica un estudo amplo e profundo dos contidos, sen perder de vista o conxunto das ideas e as súas relacións.
Lecturas	Conxunto de textos e documentación escrita que van recollendo e editando como fonte de profundización nos contidos traballados.
Investigación (Proxecto de investigación)	Plantearáse un traballo de investigación relacionado coa materia. As orientacións do profesorado guiarán ao discente no proceso de realización. Para elo plantearáse lecturas obrigatorias e recomendadas.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Obradoiro Traballos tutelados Investigación (Proxecto de investigación)	<p>Para a súa realización é importante consultar co profesor/a os avances que se vaian realizando progresivamente para ofrecer as orientacións necesarias en cada caso para asegurar a calidade dos traballos de acordo aos criterios que se indicarán. O seguemento farase preferentemente de forma individualizada.</p> <p>O alumnado de matrícula parcial e/ou con dispensa académica realizará os traballos e tarefas de forma individual, con entregas nas datas marcadas polo docente, e terá atención personalizada no horario de titorías, para aclarar dúbidas sobre os traballos e tamén sobre o marco teórico e práctico da materia.</p>

Avaliación

Metodoloxías	Competencias / Resultados	Descrición	Cualificación
Obradoiro	A54 A55 C7	Momentos de traballo presencial co profesor/a que implica unha participación obrigatoria por parte do alumnado, sendo necesaria a asistencia a un mínimo de 8 sesións para obter a calificación de 5 puntos, a partir da 8ª sesión obrigatoria sumarase a puntuación proporcional tendo en conta o total de sesións no cuadrimestre, podendo chegar á máxima cualificación asistindo a todas as sesións.	10
Traballos tutelados	A54 A55 B1 B22 B25 C3	As orientacións iniciais do profesorado guiarán ao alumnado no proceso de diferentes traballos vencellados á docencia na etapa de Educación infantil, permanecendo ao seu lado para as consultas necesarias.	30
Investigación (Proxecto de investigación)	A57 C8	<p>Posta en práctica e presentación dun traballo de investigación ou proxecto educativo sobre un tema relacionado coa materia na que se valorarán os seguintes aspectos:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Profundidade dos contidos. 2. Emprego da linguaxe apropiada. 3. Emprego adecuado das fontes documentais. 4. Seguridade e claridade na exposición oral. 	50
Proba oral	A57 B1 B25 C3	Intervención inherente aos procesos de ensino-aprendizaxe baseada na exposición verbal a través da cal o alumnado e o profesorado interactúan dun modo ordenado, proponendo cuestións, facendo aclaracións e expoñendo temas, traballos, conceptos, feitos ou principios de forma dinámica.	10

Observacións avaliación

Para superar a asignatura é necesario obter un 5 en cada un dos apartados anteriores. No caso contrario non se fai media.

Na parte de Obradoiro, como se trata dunha interpretación instrumental grupal, o estudante que non poida realizar as 8 prácticas mínimas obrigatorias (por ser alumnado con dedicación a tempo parcial ou dispensa académica) deberá vir á proba acompañado como mínimo de catro persoas. No caso de non ser posible isto, o discente examinaráse cun acompañamento instrumental das pezas en formato dixital realizado por él. En todos os epígrafes a porcentaxe da avaliación será a mesma que a do alumnado asistente, que é a que figura en cada un dos apartados das probas, tanto na primeira como na segunda oportunidade.

ALUMNADO CON MATRÍCULA A TEMPO PARCIAL (DISPENSA ACADÉMICA)

Segundo o establecido na " NORMA QUE REGULA O RÉXIME DE DEDICACIÓN AO ESTUDO E A PERMANENCIA E A PROGRESIÓN DOS ESTUDANTES DE GRAO E MÁSTER UNIVERSITARIO NA UNIVERSIDADE DA CORUÑA (aprobada polo Consello Social do 04/05/2017):

1.
Deberá poñelo en coñecemento do docente na primeira semana de clase, ou, se isto non fora posible, nun prazo non superior a 7 días desde que lle fora concedido o recoñecemento.
2.
Terá que realizar, individualmente, todas as actividades/traballos e presentacións orais propostos ao longo do curso e entregalos nas datas establecidas polo docente. Se non se cumpre a entrega na data sinalada considerarase unha cualificación de non presentado na materia.

3.
A cualificación será a media ponderada das notas das actividades e traballos realizados durante o curso e da nota da proba realizada na data do calendario oficial de exames, debendo obter en cada unha das partes un aprobado (5 sobre 10) para poder superar a materia. No caso de non superar algunha das partes na primeira oportunidade, deberán repetir na segunda oportunidade as partes non aprobadas (actividades/traballos e/ou proba).

ALUMNADO NON ASISTENTE (non asiste como mínimo o 80% das aulas)

Neste caso a avaliación, además de ter que entregar todas as actividades, traballos e presentacións que o resto do alumnado, terá que facer unha proba de carácter

mixto.

Como consideración xeral, terase especialmente en conta, tanto nos exames como nos traballos, as deficiencias ortográficas de puntuación e acentuación, así

como unha redacción inconexa ou inadecuada, deficiente presentación, excesivo número de tachaduras, etc. Todo elo suporá redución de puntos sobre a nota

obtida.

Para non interferir no desenvolvemento do resto das

materias, evitarase tocar instrumentos musicais nos pasillos e noutras áreas

comúns da Facultade, polo que o alumnado deberá solicitar ao profesorado a reserva da aula de usos múltiples (cando sexa posible e esté libre)

có fin de realizar os ensaios de frauta e da coreografía nese espazo.

No caso

no que o profesorado detecte realización fraudulenta (plaxio) das probas de avaliación, a cualificación axustarase ao establecido no artigo 14.4. Normas de avaliación, revisión e reclamación das cualificacións dos estudos de grao e mestrado universitario: "Na realización de traballos, o plaxio e a utilización de material non orixinal, incluído aquel obtido a través da internet sen indicación expresa da súa procedencia e, se é o caso, ou permiso do seu autor/a, poderá ser considerada causa de cualificación de suspenso na actividade. Todo iso sen perxuízo das responsabilidades disciplinarias ás que puidese haber lugar tras o correspondente procedemento". Nesta materia, se algún dos docentes detecta plaxio nalgún traballo, suporá un 0 na cualificación. No caso de reiteración, darase traslado á Comisión Académica para a toma de medidas oportunas.

@font-face

{font-family:"Cambria Math";

panose-1:2 4 5 3 5 4 6 3 2 4;

mso-font-charset:0;

mso-generic-font-family:roman;

mso-font-pitch:variable;

mso-font-signature:-536870145 1107305727 0 0 415 0;}@font-face

{font-family:Calibri;

panose-1:2 15 5 2 2 2 4 3 2 4;

mso-font-charset:0;

mso-generic-font-family:swiss;

mso-font-pitch:variable;

mso-font-signature:-536859905 -1073732485 9 0 511 0;}p.MsoNormal, li.MsoNormal, div.MsoNormal

{mso-style-unhide:no;

mso-style-qformat:yes;

mso-style-parent:"";

margin:0cm;

mso-pagination:widow-orphan;

font-size:12.0pt;

font-family:"Calibri",sans-serif;

mso-ascii-font-family:Calibri;

mso-ascii-theme-font:minor-latin;

mso-fareast-font-family:Calibri;

mso-fareast-theme-font:minor-latin;

mso-hansi-font-family:Calibri;

mso-hansi-theme-font:minor-latin;

mso-bidi-font-family:"Times New Roman";

mso-bidi-theme-font:minor-bidi;

mso-fareast-language:EN-US;}.MsoChpDefault

{mso-style-type:export-only;

mso-default-props:yes;

font-family:"Calibri",sans-serif;

mso-ascii-font-family:Calibri;
mso-ascii-theme-font:minor-latin;
mso-fareast-font-family:Calibri;
mso-fareast-theme-font:minor-latin;
mso-hansi-font-family:Calibri;
mso-hansi-theme-font:minor-latin;
mso-bidi-font-family:"Times New Roman";
mso-bidi-theme-font:minor-bidi;
mso-fareast-language:EN-US;}div.WordSection1
{page:WordSection1;}Farase
especial fincapé no cuidado do medio ambiente en pro dunha
educación e sociedade sostible. Para elo, sempre que sexa posible na
elaboración dos traballos empregárase material de reciclaxe e evitárase o
emprego de materiais de plástico na entrega dos mesmos. Os traballos
serán enviados exclusivamente telemáticamente, e de
non ser posible, nos documentos impresos non se empregarán plásticos,
elixírase a impresión a dobre cara, e papel reciclado, evitando
imprimir borradores.
Débese facer un uso sustentábel dos recursos e a prevención de impactos
negativos sobre o medio natural. Débese ter en conta a importancia dos
principios éticos relacionados cos valores da sustentabilidade nos
comportamentos persoais e profesionais. Segundo se recolle nas distintas normativas de aplicación para a
docencia universitaria deberá incorporarse a perspectiva de xénero nesta
materia (usárase linguaxe non sexista, utilizarase bibliografía de
autores/as de ambos sexos, propiciárase a intervención en clase de
alumnos e alumnas...) -Traballárase para
identificar e modificar prexuízos e actitudes sexistas e influírse na
contorna para modificalos e fomentar valores de respecto e igualdade.-Deberá detectarse situacións de discriminación por razón de xénero e
proponerse accións e medidas para corrixilas.@font-face
{font-family:"Cambria Math";
panose-1:2 4 5 3 5 4 6 3 2 4;
mso-font-charset:0;
mso-generic-font-family:roman;
mso-font-pitch:variable;
mso-font-signature:-536870145 1107305727 0 0 415 0;}@font-face
{font-family:Calibri;
panose-1:2 15 5 2 2 2 4 3 2 4;
mso-font-charset:0;
mso-generic-font-family:swiss;
mso-font-pitch:variable;
mso-font-signature:-536859905 -1073732485 9 0 511 0;}p.MsoNormal, li.MsoNormal, div.MsoNormal
{mso-style-unhide:no;
mso-style-qformat:yes;
mso-style-parent:"";
margin:0cm;
mso-pagination:widow-orphan;
font-size:12.0pt;
font-family:"Calibri",sans-serif;
mso-ascii-font-family:Calibri;
mso-ascii-theme-font:minor-latin;


```
mso-fareast-font-family:Calibri;  
mso-fareast-theme-font:minor-latin;  
mso-hansi-font-family:Calibri;  
mso-hansi-theme-font:minor-latin;  
mso-bidi-font-family:"Times New Roman";  
mso-bidi-theme-font:minor-bidi;  
mso-fareast-language:EN-US;}.MsoChpDefault  
{mso-style-type:export-only;  
mso-default-props:yes;  
font-family:"Calibri",sans-serif;  
mso-ascii-font-family:Calibri;  
mso-ascii-theme-font:minor-latin;  
mso-fareast-font-family:Calibri;  
mso-fareast-theme-font:minor-latin;  
mso-hansi-font-family:Calibri;  
mso-hansi-theme-font:minor-latin;  
mso-bidi-font-family:"Times New Roman";  
mso-bidi-theme-font:minor-bidi;  
mso-fareast-language:EN-US;}div.WordSection1  
{page:WordSection1;}
```


Bibliografía básica

- Alsina, P. (1997). El área de la educación musical: propuestas para aplicar en el aula. . Graó
  - Chao Fernández, A., Chao-Fernández, R. y Castro Alonso, V. (2022). Didáctica de la Expresión Musical. Grado de Educación Infantil. . Servicio de publicaciones UDC
  - Chao Fernández, R. (2005). Fundamentos didácticos de los métodos pedagógicos del siglo XX a la actualidad.. Conservatorio Municipal de Villalba
  - Cremades Andreu, R. et al (2017). Desarrollo de la Expresión Musical en Educación Infantil. Paraninfo
  - De Moya Martínez, M.V. y Madrid Vivar, D. (2015). la educación infantil que queremos: investigaciones y experiencias. Ensayos: revista de la Facultad de Educación de Albacete, 30,2, 1-9
  - Gillanders, C. (2001). Educar en la música. Música y Educación, 4(48), 33-48
  - Gillanders, C. y Candisano Mera, J.A (2011). Métodos y modelos en educación musical. ARTÍCULO Carol Gillanders José Agustín Candisano Mera1 Introducción1.Hace una década atrás realizamo
  - Gillanders, C., Tojeiro, L. y Casal, L. (2018). Sonorizando contos infantís. Elos, 5, 119-136
  - Felpeto-Guerrero, A. y Chao-Fernández, R. (2019). Audacity: una herramienta de edición de audio multiplataforma. Material de consulta y ampliación del curso MOOC «Música para el siglo XXI. Aportaciones del software libre a la educación musical», . Servicio de publicaciones UDC
  - Hegyi, E. (1999). Método Kodály de solfeo vol. I y II. . Pirámide
  - Hemsí de Gaínza, V. (2002). Música: amor y conflicto. Diez estudios de psicopedagogía musical. Lumen
  - Hemsí de Gaínza, V. (2002). Pedagogía musical. Dos décadas de pensamiento y acción educativa.. Lumen
  - Llorens Gómez, J.B. y Díaz Olaya, A. M. (2018). Aspectos corporales y sociales a tener en cuenta en una educación inclusiva. Movimiento,24,1219-1234
  - Martenot, M. (1993). Principios fundamentales de formación musical y su aplicación. . Rialp
  - Pascual Mejía, P. (2006). Didáctica de la Música para infantil. Pearson
  - Peña de Hornos, V.J y Vicente Nicolás, G. (2019). Danza en educación infantil: opinión de los docentes . retos: nuevas tendencias en educación física, deporte y recreación, 26, 239-244
  - Rodríguez Fernández, J. E., Eirín Nemiña, R., Gillanders, C.J. y García Ruso, H. (2018). "Parte 1: Historia da Muiñeira" <http://tv.usc.gal/serial/index/id/609>. Servicio de publicaciones USC
  - Rodríguez Fernández, J. E., Eirín Nemiña, R., Gillanders, C.J. y Pérez Marqués, A. (2018). "Parte 2: Pasos básicos" <http://tv.usc.gal/serial/index/id/609>. Servicio de publicaciones USC
  - Rodríguez Fernández, J. E., Eirín Nemiña, R., Gillanders, C.J. y Freiría Pampillón, A. (2018). "Parte 3: O baile da Muiñeira" <http://tv.usc.gal/serial/index/id/609>. Servicio de publicaciones USC
  - Rodríguez Fernández, J. E., Eirín Nemiña, R., Gillanders, C.J., Freiría Pampillón, A. y Mouriño Cove (2018). "Parte 4: A Foliada" <http://tv.usc.gal/serial/index/id/609>. Servicio de publicaciones USC
  - Román-García, S. (2016). LenMus. Eufonía. Didáctica de la Música, vol. 69, pp. 79-80
  - Román-García, S. (2017). JalMus. Eufonía. Didáctica de la Música, vol. 70, pp. 76-78
  - Román-García, S. (2016). MuseScore. Eufonía. Didáctica de la Música, vol. 67, pp. 74-76
  - Sanjosé Huguet, V. (1997). Didáctica de la Expresión Musical para maestros. Piles
  - Sanuy, M. y González Sarmiento, L. (1969). ORFF Shulwert. Música para niños. Introducción.. Unión Musical Española
  - Sanuy, M. y González Sarmiento, L. (1969). ORFF Shulwert. Música para niños. . Unión Musical Española
  - Scholz, L. (1981). Educación musical en Hungría. (Revisión española de M. Angulo).. Real Musical/Corvina Kiad
  - Swanwick, K. (1991). Música, pensamiento y educación. . Morata M.E.C.
  - Vázquez-Sánchez, R. y Chao-Fernández, R. (2019). MuseScore: crea y edita tus propias partituras. Material de consulta y ampliación del curso MOOC «Música para el siglo XXI. Aportaciones del software libre a la educación musical». Servicio de publicaciones UDC
  - Willems, E. (1979). Las bases psicológicas de la educación musical. . Eudeba
  - Willems, E. (1981). El valor humano de la educación musical. Paidós
- ALSINA, P. (1997). El área de la educación musical: propuestas para aplicar en el aula. Barcelona:Graó.
CHAO FERNÁNDEZ; R. (2005). Fundamentos didácticos de los métodos pedagógicos del siglo XX a la actualidad. Vilalba: Conservatorio Municipal.
HEGYI, E. (1999). Método Kodály de solfeo vol. I y II. Madrid: Pirámide.
HEMSI DE GAÍNZA, V. (2002) Música: amor y conflicto. Diez estudios de psicopedagogía musical. Buenos Aires: Lumen
HEMSI DE

GAÍNZA, V. (2002). *Pedagogía musical. Dos décadas de pensamiento y acción educativa*. Buenos Aires: Lumen.

MARTENOT, M. (1993). *Principios fundamentales de formación musical y su aplicación*. Madrid: Rialp.

ROMÁN-GARCÍA, S. (2016). ?LenMus?. *Eufonía. Didáctica de la Música*, vol. 69, pp. 79-80, 2016.

ROMÁN-GARCÍA, S. (2017). ?JalMus?. *Eufonía. Didáctica de la Música*, vol. 70, pp. 76-78, 2017.

ROMÁN-GARCÍA, S. (2016). ?MuseScore?. *Eufonía. Didáctica de la Música*, vol. 67, pp. 74-76, 2016.

SANJOSÉ HUGUET, V. (1997). *Didáctica de la Expresión Musical para maestros*. Valencia: Piles.

SANUY, M. y GONZÁLEZ SARMIENTO, L. (1969). *ORFF Schulwert. Música para niños. Introducción*. Madrid: Unión Musical Española.----, (1969). *ORFF Schulwert. Música para niños*. Madrid: Unión Musical Española.

SCHOLZ, L. (1981). *Educación musical en Hungría*. Budapest: Real Musical/Corvina Kiad.

SWANWICK, K. (1991). *Música, pensamiento y educación*. Madrid: Morata M.E.C.

WILLEMS, E. (1979). *Las bases psicológicas de la educación musical*. Buenos Aires: Eudeba.----, (1981). *El valor humano de la educación musical*. Barcelona: Paidós.

ALSINA, P. (1997). *El área de la educación musical: propuestas para aplicar en el aula*. Barcelona: Graó.

CHAO FERNÁNDEZ; R. (2005). *Fundamentos didácticos de los métodos pedagógicos del siglo XX a la actualidad*. Vilalba: Conservatorio Municipal.

HEGYI, E. (1999). *Método Kodály de solfeo vol. I y II*. Madrid: Pirámide.

HEMSI DE GAÍNZA, V. (2002). *Música: amor y conflicto. Diez estudios de psicopedagogía musical*. Buenos Aires: Lumen.

HEMSI DE GAÍNZA, V. (2002). *Pedagogía musical. Dos décadas de pensamiento y acción educativa*. Buenos Aires: Lumen.

MARTENOT, M. (1993). *Principios fundamentales de formación musical y su aplicación*. Madrid: Rialp.

ROMÁN-GARCÍA, S. (2016). ?LenMus?. *Eufonía. Didáctica de la Música*, vol. 69, pp. 79-80, 2016.

ROMÁN-GARCÍA, S. (2017). ?JalMus?. *Eufonía. Didáctica de la Música*, vol. 70, pp. 76-78, 2017.

ROMÁN-GARCÍA, S. (2016). ?MuseScore?. *Eufonía. Didáctica de la Música*, vol. 67, pp. 74-76, 2016.

SANJOSÉ HUGUET, V. (1997). *Didáctica de la Expresión Musical para maestros*. Valencia: Piles.

SANUY, M. y GONZÁLEZ SARMIENTO, L. (1969). *ORFF Schulwert. Música para niños. Introducción*. Madrid: Unión Musical Española.----, (1969). *ORFF Schulwert. Música para niños*. Madrid: Unión Musical Española.

SCHOLZ, L. (1981). *Educación musical en Hungría*. Budapest: Real Musical/Corvina Kiad.

SWANWICK, K. (1991). *Música, pensamiento y educación*. Madrid: Morata M.E.C.

WILLEMS, E. (1979). *Las bases psicológicas de la educación musical*. Buenos Aires: Eudeba.----, (1981). *El valor humano de la educación musical*. Barcelona: Paidós.

Bibliografía complementaria	<p>AZNAREZ BARRIO, J.J. (1.991): Juegos de preescritura y prelectura musical I, II, III y V. Primeros dictados. Serie música para todos. Pamplona. AZNAREZ BARRIO, J.J. (1.992): Primeros juegos musicales. Serie música para todos. Pamplona. AZNAREZ BARRIO, J.J. (1.992): Didáctica del lenguaje musical. Serie música para todos. Pamplona. BASSI, E.P. (1964). La ritmica integrale di Laura Bassi e il ritmogramma. Brescia: La Scuola. CASALS Y CLOTET, J. (1993): ?El método Irineu Segarra?. En Música y Educación 3, nº 16 Pp. 51-74. CHAILLEY, J. (1967). Valor educativo de la formación musical. París: Leduc DÍAZ, M. (2002). ?La música en el currículum de primaria?. En Aula 112, junio. Barcelona: Grao. Pp.8-10. ELIZALDE, L., con la colaboración de Eva García- Bernalt (1983). Pedagogía del canto escolar (volumen I, II y III)Madrid: Publicaciones Claretianas. FORRAI K., FRISS G. y OTROS. (1981). Educación musical en Hungría. (Revisión española de M. Angulo). Madrid: Real Musical. GÓMEZ ALEMANY, I. y VILAR MONMANY, M. (2003). ?Diez años de formación de maestros de música?. En Eufonía nº 28. Barcelona: Grao. Pp. 56-64. HURTADO, J. (2003). ?Muchas leyes y pocas notas. Reflexiones de un maestro?. En Eufonía 28. Barcelona: Grao. Pp. 20-28. KODALY, Z. (1946). Il ruolo del canto popolare nella música russa e ungherese. LUCATO, M. (1997). ?La metodología Kodály aplicada a la escuela primaria?. En Revista electrónica Interuniversitaria de Formación del Profesorado, 1(0). [Disponible en http://www.uva.es/aufop/publica/actas/viii/edmuspla.htm] MARTENOT, M. (1967). Méthode Martenot. París: Leduc. MIRET, J. y REYZABAL, Mª.V. (1990). ?La propuesta?. En Cuadernos de Pedagogía, 181, mayo. ORIOL, N. PARRA, J.M. (1979). La Expresión Musical en la educación básica. Madrid: Alpuerto. PERETTI, M. (1.980). Pedagogía ed esperianza musicale. Brescia: La Scuola. PERETTI, M. (1956). El problema del método educativo. Brescia: La Scuola. PIERRETTE, M. (1974). Bartók. Madrid: Espasa Calpe S.A. ROCH, J. (2000). ?Educar mediante la música?. En Barcelona, Metrópolis Mediterránea 49. [Disponible en http://www.publicacions.bcn.es/bmm/49cs_index.htm]. Pp 4-7 (3/10/05). SEGARRA, I. (1975). El meu llibre de música. (6 tomos). Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Monserrat. SMALL, CH. (2003). ?Exploración, afirmación y celebración?. En Eufonía nº 28. . Barcelona: Grao. Pp. 8-19. SOLER FIERREZ, E. (1986). El despertar de los sentidos. Madrid: Escuela española. WARD, J. (1964). Método Ward. Pedagogía musical escolar. París: Desclee & C. WILLWMS, E. (1979). Il ritmo. Brescia: La Scuola. WUYTACK, J. (1988). Musicograma. Vigo: Asociación de Pedagogía Musical. ----, (1996). Ejercicios y Partituras (12 cuadernos) Madrid: Unión Musical REVISTAS Didáctica de la música: Clases prácticas. Revista trimestral de Pedagogía musical. Ediciones C.I.D.M. Benavente (Zamora). Eufonía. Didáctica de la música. Edtoria. GRAO. Barcelona. Isme: Revista Internacional de Educación Musical. Ediciones diversas. Keyboard: Revista de música y tecnología. Ed. Música y tecnología. Barcelona. Música y Educación: Revista trimestral de Pedagogía musical. Apdo. 46230 Madrid. Música y Tecnología: Revista bimestral de informática musical. Córcega, 89, entlo. , 08029 Barcelona. Música Terapia y Comunicación: Revista semestral de musicoterapia. MI-CI- Bilbao. Páginas WEB de interés: http://www.aulamusical.com/pedagog.html http://www.hermex.es/musica/ http://80.34.38.142/bivem/</p>
------------------------------------	---

Recomendacións

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Materias que continúan o temario

Observacións

Recoméndase que os envíos dos traballos sexa telemáticamente e se non fose posible, non utilizar plásticos, elixir a impresión a dobre cara, empregar papel reciclado e evitar imprimir borradores. Débese facer un uso sostible dos recursos e a prevención de impactos negativos sobre o medio natural. Debéese ter en conta a importancia dos principios éticos relacionados cos valores da sostenibilidade nos comportamentos persoais e profesionais. Evitaráse a discriminación por razón de xénero e proponanse accións e medidas para corrixilas. Usarase linguaxe non sexista.

(*A Guía docente é o documento onde se visualiza a proposta académica da UDC. Este documento é público e non se pode modificar, salvo casos excepcionais baixo a revisión do órgano competente dacordo coa normativa vixente que establece o proceso de elaboración de guías